

Mentés másként

Mi marad az új médiák művészetéből? Kiállítás, konferencia és workshop

Ludwig Múzeum – Kortárs Művészeti Múzeum Budapest, 2017. II. 23. – 2017. III. 26.

MULADI BRIGITTA

Kurátorokként nem egyszer találkozunk a jelenséggel, hogy amikor média- és technológiai alapú műveket (videókat, filmeket stb.) állítunk ki, a pár évvel korábban extra frissnek ható művek a mai programokkal, az aktuális eszközökkel csak gyenge minőségben vagy egyál-

tosságukat, alapanyagaik megkopnak, meggyűrdnek. A múzeumi kiállítási gyakorlatban és a gyűjtésben ezek a problémák naponta újakkal szaporodnak, ahogyan a fejlesztők és a művészek friss technológiákkal állnak elő.

ST. AUBY TAMÁS:
Véres film, 1968–2010,
filmtekercs, tyúkvér,
filmtekercstároló doboz,
szigetelőszalag, papír,
Ludwig Múzeum – Kortárs
Művészeti Múzeum
HUNGART © 2017

talán nem mutathatók be. Az analóg technikák szinte teljesen eltűntek, a lejátszók átalakultak, a digitális technika napról napra új fejlesztésekkel áll elő, az új számítógépeken már nem találhatóak meg a pár évvel ezelőtt még általánosan használt displayek, bemenetek. A filmfájlok mérete többszörösére növekedett, a digitális kép minősége egyre inkább megközelíti a valós idejű érzékelést. A fotók, printek kifakulnak, elveszítik kontrasz-

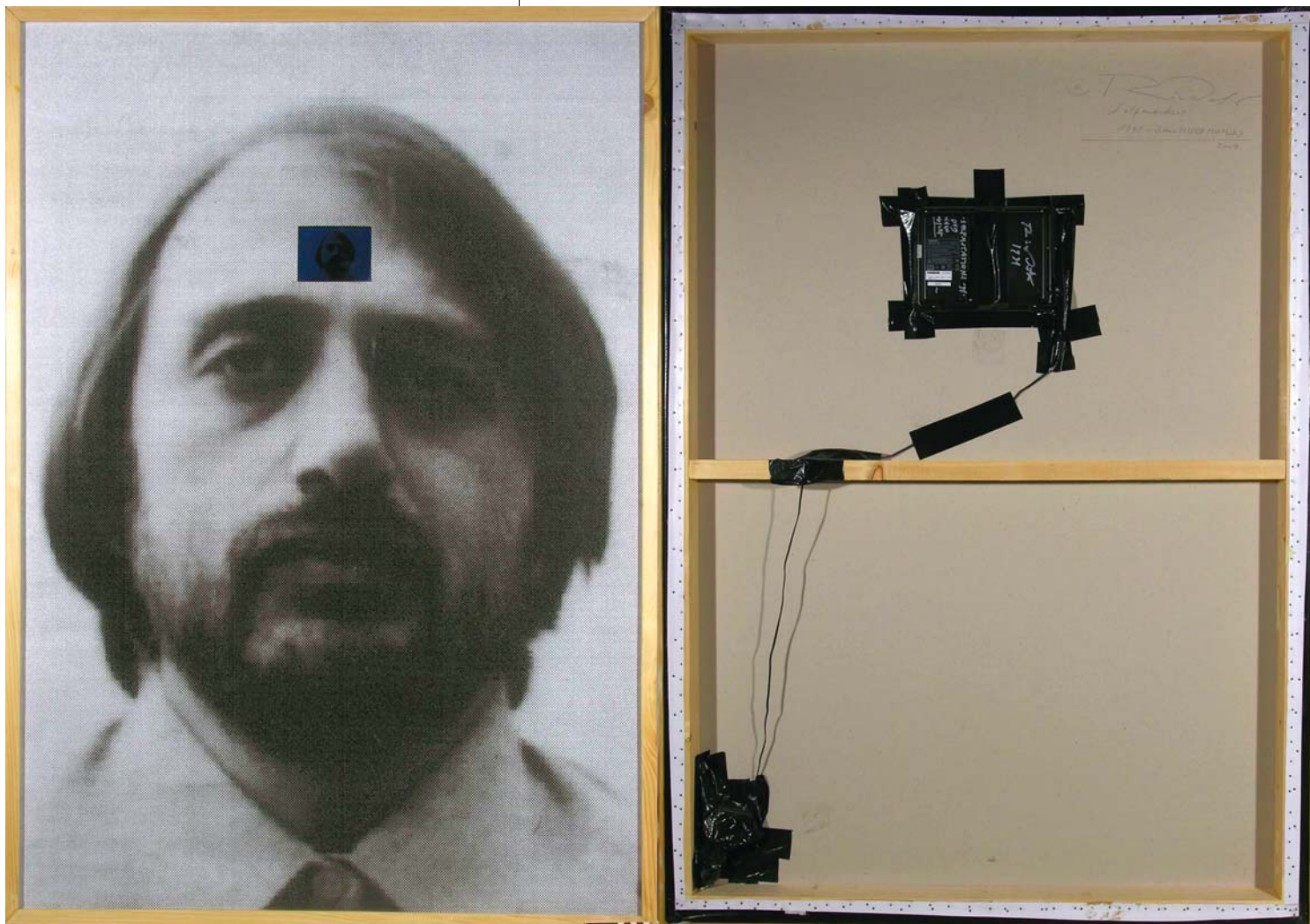
A múzeumi szakemberek egyik fő kérdése a média- (time based media) művek esetében sokszor az, hogy mi tekinthető műtárgynak, mi megőrzés tárgya. A Ludwig Múzeum – Kortárs Művészeti Múzeum egy évvel ezelőtt rendezett egy konferenciát a médiaművek konzerválásának, megőrzésének tárgyában, amely idén márciusban folytatódik. Ezúttal workshopkal és egyhónapos „pop up” kiállítással kísérik a programsorozatot, amely a *Mentés*

másként... – *Mi marad az új médiaművészetből?* címet kapta. Az eseménysorozat és a kiállítás koncepciójának kidolgozójával, Kónya Béla restaurátorral, osztályvezetővel, az MKE doktori iskolájának hallgatójával beszélgettünk a médiaművészeti produktumokat érintő bemutatási és megőrzési kérdésekről.

Kónya Béla elmondta, hogy ennek a kiállításnak a kiindulópontja az a 2015-ben a múzeumban elinduló folyamat volt, amely új kutatási területként a média-alapú munkák restaurálását tűzte ki célul. A fogalom általában minden olyan alkotást magában foglal, amely időalapú – azaz meghatározott időt igényel a látogatótól, hogy végignézze, megértse azt –, ezért különbözik egy hagyományos értelemben vett

technikai eszközön megjelenő műalkotás, de nagyon összetett a kép, nincs egységes meghatározás, magyarul mindezeket média- vagy újmédiaműveknek nevezzük.

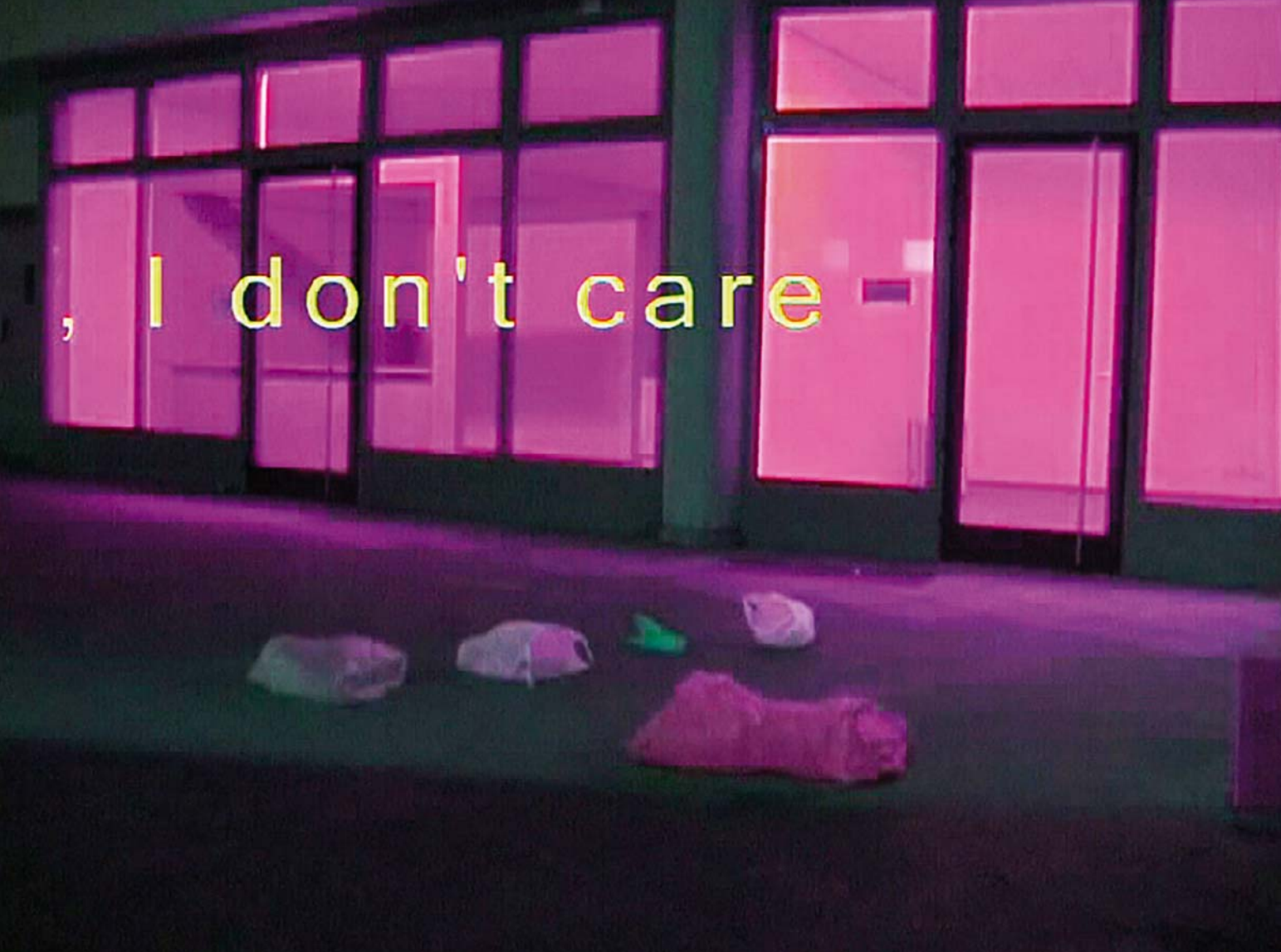
A probléma – folytatta Kónya – 2010–2011 körül kezdődött, amikor a Ludwig gyűjteményéből Forgács Péter *Dunai Exodus* című munkáját kölcsönadták a brüsszeli BOZAR-nak, s arra döbrentek rá, hogy egy kapcsolási rajzon kívül nem rendelkeznek más információval, így a múzeum szakemberei nem tudták volna installálni a művet. A művész ezért kiutazott Brüsszelbe, és részt vett a kiállításrendezés folyamatában. „Engem mint kőszobrász restaurátort ez a felismerés késztetett a restaurálás új irányainak kutatására. Csak külföldi példák léteznek, jelenleg nincs kortárs restaurátor szak a felsőoktatási intézményekben. Ha valami felmerül a gyűjteményben ezzel kapcsolatban, azt »do it yourself« alapokon kell megoldanunk” – fogalmazott Kónya Béla.

szobor vagy festmény megtekintésétől. A nemzetközi szakirodalomban médiának nevezik a hagyományos médiumot is, ezért az angol a „time based media art” (időalapú médiaművészet) kifejezéssel különbözteti azt meg. Ide tartozik minden digitális mű, a technológiaalapú művészet, az elektromos árammal működő

Bonyolítja a problémát, hogy a Ludwig gyűjteményének jelenleg tíz százalékát teszik ki az installációk, a digitális művek – amely a gyűjtés folyamán egyre nő –, és további negyven százalékuk papíralapú, s a printek, a fotók és egyéb mediális munkák is hasonló gondokat vetnek fel a konzerválás, a megóvás terén.

RÓNAI PÉTER:
 Önátalakulások, 1991–1997,
 digitális nyomtatás, molinó,
 kartonpapír, plexi, fakeret, videó,
 DVD-lejátszó LCD-kijelzővel,
 Ludwig Múzeum – Kortárs
 Művészeti Múzeum
 HUNGART © 2017

KOMORÓCZKY TAMÁS:

Lullaby, 2004,
videó, loop, 4' (részlet)
Ludwig Múzeum – Kortárs
Művészeti Múzeum

Ennek a felismerésnek a nyomán indult el egy folyamat a múzeum vezetésével, Fabényi Júlia igazgatóval együttműködésben, amelynek első lépése egy 2015-ös konferencia volt *MAPS, Media Art Preservation* címmel – Kónya Béla szervezésében –, amelyre neves nemzetközi szakembereket kértek fel előadónak. Részt vett rajta például az amszterdami LIMA igazgatója, Gabi Wijers, valamint Christine Sauter, aki a TATE egyik partnere, és a MAPS 2017. márciusi konferenciáján is előadó lesz, illetve Claudia Schnugg Linzből az Ars Electronicától. Noha Magyarországon nincs médiarestaurátor-képzés, meghívták az intézményektől az ezzel a problémával a praxisuk során találkozó szakembereket. Így az MKE-től Peternák Miklós, Szegedy-Maszák Zoltán, Sugár János, a Magyar Nemzeti Múzeumból Sor Zita fotórestaurátor és Orosz Katalin, a PIM-től Kelevéz Ágnes vett részt az eseményen. Az előadásokat követően vitákon fogalmazódott meg a workshop igénye, ahol gyakorlati tapasztalataikat is kicserélhetik a résztvevők, így az idei konferenciának ez lesz a fókuszpontjában.

Az elhangzott információk gyakorlatba való átültetéséhez olyan szakembereket nyertek meg idén, mint a MOMA főrestaurátora, Kate Lewis, Glenn Wharton, a New York-i Rhizome New Museumból vagy a Humboldt egyetem professzora, Wolfgang Ernst. Elfogadta a meghívást Bernard Serexhe, a ZKM egykori igazgatója is, akinek a 2015-ben megjelent könyve, a *Digital Art Conversation* hatalmas áttörést jelentett a témában, és megalapozta a gyakorlatot.

New Yorkban valósult meg az első olyan egyetemi szintű képzés, amely a kortárs time based művek restaurálásával foglalkozik, ezért nagyon fontos, hogy olyan szakembereket sikerült bevonni a konferenciába, akik megerősítenek abban, hogy a time based média művek megőrzése éppen olyan lényeges feladat egy múzeumban, mint a hagyományos műfajú munkáké.

A kiállítás, amely a Ludwigban *Mentés másként...* címmel a magyar média- és új médiaművészet korszakos összefoglalása, jelen esetben rendhagyóan a konferenciát kíséri, és alapvetően azt szolgálja, hogy a szakemberek megismerhessék a magyar time based művészetet. A kiállítás a médiaművészet magyarországi kezdeteitől napjainkig tartó időszakot, a folyamatosan megújuló technológiákat alkalmazó művészek munkásságát mutatja be a Ludwig-gyűjteményben található műalkotásokon keresztül, melyek egyúttal átfogó képet nyújtanak a médiaművészet főbb irányzata-

iról, ugyanakkor a műfaj speciális közép-európai vonásait is megjelenítik. Bemutatásra kerül a technikai médiumok felhasználásával készült alkotások teljes skálája, vagyis a 20. század második felére jellemző médiaművészet (fotó, film, videó, analóg technikai eszközöket használó művek) és a 21. századi új médiaművészet (a digitális technológiákon alapuló művek) is. A cél az alkotások olyan prezentációja, amely a művek mellett az alkotói elképzelésekre, a mű létrejöttének folyamatára s ezzel együtt a hosszú távú megőrzés lehetőségeire koncentrálna. A kiállító művészek között találjuk a LUMÚ folyamatos gyűjtőmunkájának köszönhetően a kísérleti film és fotó nagy klasszikusait, mint Bódy Gábor, Kele Judit, Hajas Tibor, Maurer Dóra, Halász Károly, a középgeneráció médiaművészeit, mint Lengyel András, Csörgő Attila, Németh Hajnal, Beöthy Balázs, Komoróczy Tamás, Csontó Lajos, Várnai Gyula s a fiatalabb nemzedéket, mint Csáki László, Pálfı Szabolcs, Esterházy Marcell, Andreas Fogarasi, Keserue Zsolt, a Kis Varsó.

A kurátor-szervező kitért arra, hogy a kiállítás része lesz egy interjúsorozat, amelyet a művészekkel készítenek, s amelyen számos aktuális kérdés közül olyanokat is felvetnek, hogy például mit tesznek saját médiamunkájuk megővése, dokumentálása érdekében az alkotók. Nyolc teremben nyolc kérdéskört jár körül a kiállítás, olyanokat mint a létrehozás, az azonosság, az eredet, a technológia, a bemutatás, a fenn tarthatóság, az elévülés-romlás, a megőrzés. Persze ezek nem válnak el élesen egymástól, csak sorvezetőként szolgálnak a nézőknek, hogy lássák, mik mentén állítják egymás mellé az alkotásokat.

TÓT ENDRE: TÓTALJOYS, 1975–1976, videó, Ludwig Múzeum – Kortárs Művészeti Múzeum

HAJAS TIBOR: Az éjszaka ékszerai, 1978, videó, Ludwig Múzeum – Kortárs Művészeti Múzeum